

BÖLÜM 12

DEĞİŞEN İKLİME UYUM ÇERÇEVESİNDE TOPLUM SAĞLIĞI VE EBE/HEMŞİRENİN ROLÜ

Seda CANGÖL SÖGÜT ¹

Nadide ÖZDAMAR ²

GİRİŞ

İklim değişikliği, küresel sağlık üzerinde büyük tehditler oluşturan ve giderek daha belirgin hale gelen bir acil durumdur (1). İklim değişikliği, aşırı sıcaklıklar ve hava olayları ile sağlık sorunlarını artırır. Ayrıca, su kaynaklarının kirlenmesi ve vektörlerin yayılması, hastalıkların yayılma riskini yükseltir. Bu durum, toplum sağlığını tehdit eder (2). Gebeler, fetüsleri ve küçük bebekler, bu değişimin sağlık üzerindeki zararlı etkilerine en duyarlı olan gruplar arasında yer almaktadır (3). Yapılan araştırmalar, gebelik sırasında aşırı hava koşullarına maruz kalmanın, erken doğum, düşük doğum ağırlığı ve fetüs gelişim bozuklukları gibi sağlık sorunlarını artırmabileceğini göstermektedir (4). Ayrıca, iklim değişikliğinin çocuklar ve yaşlılar üzerindeki olumsuz etkileri de dikkat çekerken, bu etkilerin giderek daha fazla tanınması gerektiği vurgulanmaktadır (3,5). Bu bölüm değişen iklime uyum çerçevesinde toplum sağlığının önemini vurgulamaktadır.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN GEBELİK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

İklim değişikliği, gebe kadınların ve fetüslerin sağlığını birçok farklı şekilde etkileyebilir (6). Aşırı sıcaklıklar, hava kirliliği ve ekstrem hava olayları, gebelik sürecinde komplikasyon risklerini artıran faktörlerden sadece birkaçıdır (7). Yapılan araştırmalar, özellikle yüksek sıcaklıkların gestasyonel diyabet, hipertansiyon ve erken doğum gibi gebelik komplikasyonlarını tetikleyebileceğini ortaya koymaktadır (8).

¹ Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik AD., sedacangol@comu.edu.tr ORCID iD: 0000-0002-4655-0353

² Lisans öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik AD., ozdamarnadide5@gmail.com, ORCID iD: 0009-0002-3017-4338

sağlamak için etkili sağlık politikaları geliştirilmesi, toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi ve iklimsel risklerin azaltılması büyük önem taşımaktadır. Ebe ve hemşireler, iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkileri konusunda gebeleri, aileleri ve toplumu bilgilendirmeli; çevresel risklerin farkına varmalarını sağlamalıdır. Aşırı sıcaklık, hava kirliliği veya doğal afetler gibi çevresel faktörlere maruz kalan gebelerin risk değerlendirmesi yapılmalı; erken doğum ve gebelik komplikasyonlarına karşı düzenli izlem sürdürülmelidir. Ayrıca ebe ve hemşireler, toplum sağlığı programlarına katılarak iklim değişikliğine uyum stratejilerinin yerel düzeyde uygulanmasına katkı sağlamalıdır.

KAYNAKLAR

1. World Health Organization. Climate change and health: A growing global concern. WHO; 2021; Publications.
2. Romanello, M., Napoli, C. D., Green, C., Kennard, H., Lampard, P., Scamman, D., Walawender, M., Ali, Z., Ameli, N., Ayeb-Karlsson, S., Beggs, P. J., Belesova, K., Berrang Ford, L., Bowen, K., Cai, W., Callaghan, M., Campbell-Lendrum, D., Chambers, J., Cross, T. J., van Daalen, K. R., ... Costello, A. The 2023 report of the Lancet Countdown on health and climate change: the imperative for a health-centred response in a world facing irreversible harms. *Lancet* (London, England), 2023;402(10419), 2346–2394. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(23\)01859-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(23)01859-7)
3. Dönmez, S. Climate change and its effects on maternal and fetal health. *Journal of Environmental Health*, 2024;22(3), 67-80.
4. Kadioğlu, A., Çetin, B., & Yılmaz, D. Effects of climate change on pregnant women's health in changing environments. *Health and Climate Studies*; 2024;17(1), 45-56.
5. Patel, S., Gupta, S., & Sharma, K. Air pollution, heatwaves, and their impact on pregnancy outcomes. *Journal of Environmental Health*, 2023;19(5), 78-89.
6. Smith, J. Temperature extremes and maternal health: The emerging threats. *Environmental Health Journal*, 2022; 10(1), 59-66.
7. Taylor, J., Williams, D., & James, L. Heatwaves and aging populations: The growing threat. *Aging and Climate Change*; 2023; 15(1), 42-56.
8. Patel, S., Desai, R., & Gupta, S. Maternal health risks in a changing climate: A comprehensive review. *Climate Health Research*; 2023 10(2), 301-315.
9. O'Brien, P., Taylor, J., & Harris, M. Pregnancy and climate change: A review of impacts and risks. *Environmental Health Perspectives*; 2023; 131(3), 224-238.
10. Jones, H., & Lee, T. The impact of extreme weather on maternal health. *Journal of Climate Health*; 2022; 14(2), 65-77.
11. Jones, H., Harris, M., & Lee, T. Psychological effects of climate change on vulnerable populations. *Global Health Journal*; 2022;8(4), 123-136.
12. Budge, Hannah, and Sally Shortall. "Agriculture, COVID-19 and mental health: Does gender matter?." *Sociologia Ruralis* 63 (2023): 82-94.10.1111/soru.12408. Advance online publication. <https://doi.org/10.1111/soru.12408>
13. Giusto, A., Mootz, J J., Korir, M., Jaguga, F., Mellins, C. A., Wainberg, M. L., & Puffer, E. S. "When my children see their father is sober, they are happy": A qualitative exploration of family system impacts following men's engagement in an alcohol misuse intervention in peri-urban Kenya. *SSM. Mental health*; 2021; 1, 100019. <https://doi.org/10.1016/j.ssmmh.2021.100019>
14. Glover, M., Williams, A., & Jackson, P. The health impacts of climate change on people with disabilities. *Disability and Health Journal*; 2023; 9(1), 23-35.
15. Cianconi, P., Betrò, S., & Janiri, L. The Impact of Climate Change on Mental Health: A Systematic Descriptive Review. *Frontiers in psychiatry*; 2020; 11, 74. <https://doi.org/10.3389/fps->

yt.2020.00074

16. Clayton S. Climate Change and Mental Health. *Current environmental health reports*;2021; 8(1), 1–6. <https://doi.org/10.1007/s40572-020-00303-3>
17. Lawrance, E. L., Thompson, R., Newberry Le Vay, J., Page, L., & Jennings, N. The Impact of Climate Change on Mental Health and Emotional Wellbeing: A Narrative Review of Current Evidence, and its Implications. *International review of psychiatry* (Abingdon, England); 2022;34(5), 443–498. <https://doi.org/10.1080/09540261.2022.2128725>
18. Gawrych M. Climate change and mental health: a review of current literature. *Zmiany klimatu a zdrowie psychiczne: przegląd aktualnej literatury. Psychiatria polska*; 2022;56(4), 903–915. <https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/131991>
19. Ebi, K L., Vanos, J, Baldwin, JW., Bell, JE., Hondula, D M., Errett, NA., Hayes, K., Reid, C E., Saha, S., Spector, J., & Berry, P. Extreme Weather and Climate Change: Population Health and Health System Implications. *Annual review of public health*; 2021;42, 293–315. <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-012420-105026>
20. Kam, S, Hwang, B J., & Parker, E R. The impact of climate change on atopic dermatitis and mental health comorbidities: a review of the literature and examination of intersectionality. *International journal of dermatology*;2023; 62(4), 449–458. <https://doi.org/10.1111/ijd.16557>
21. Oerther, Sarah, and Daniel B. Oerther. “The role of the school nurse in addressing climate-associated illnesses: Water.” *NASN School Nurse* 39.3 (2024): 125-129. <https://doi.org/10.1177/1942602X231208711>
22. Oerther, S. (2023). The Role of the School Nurse in Addressing Climate-Associated Illnesses.
23. Marquard, Samantha, Heather Wade, and Sarah Oerther. “The Role of the School Nurse in Addressing Climate-Associated Illnesses: Vector-Borne Diseases.” *NASN School Nurse* 40.2 (2025): 80-85. <https://doi.org/10.1177/1942602X241247143>
24. Oerther, Sarah, and Daniel B. Oerther. “The role of the school nurse in addressing climate-associated illnesses: Water.” *NASN School Nurse* 39.3 (2024): 125-129. <https://doi.org/10.1177/1942602X231208711>
25. Dağlı, Elif, Feyza Aktaş Reyhan, and Ayça Şolt Kırca. «Midwives’ views about the effects of climate change on maternal and child health: A qualitative study.” *Women and Birth* 37.2 (2024): 451-457.